

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2012 lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä huhtikuuta 2012 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle vuoden 2012 lisätalousarvioksi (HE 23/2012 vp).

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä eduskunnan 12 päivänä huhtikuuta 2012 valiokuntaan lähettämät lisätalousarvioaloitteet LTA 1—11/2012 vp. Aloiteluettelo on tämän mietinnön liitteenä.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallitus ehdottaa, että varsinaisia tuloja korotetaan nettomääräisesti 96,5 milj. euroa ja että menoja lisätään 224,2 milj. euroa. Menojen lisäykset suuntautuvat työllisyyttä tukeviin toimenpiteisiin ja yritysrahoitukseen. Esitys on noin 128 milj. euroa alijäämäinen, ja vuoden 2012 nettolainanotoksi arvioidaan noin 7,5 mrd. euroa. Valtionvelan määrä vuoden lopussa olisi noin 87 mrd. euroa eli noin 44 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Jakamattomaksi varaukseksi jää 175 milj. euroa.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Yleissivistävä koulutus

34. Valtionosuus ja -avustus oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta toteaa, että lisätalousarvioesityksessä ei esitetä momentin päätösosan muuttamista. Näin ollen määrärahasta voidaan myöntää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisia perustamiskustannushankkeiden avustuksia niin korjaushankkeisiin kuin muihinkin rakentamishankkeisiin.

80. Taide ja kulttuuri

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää Pietari-säätiön Suomitalo-konseptia onnistuneena ja korostaa talon merkitystä Suomelle erityisen tärkeällä Pietarin alueella.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNONALA

50. Vesitalous

31. Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään lisättäväksi 3 065 000 euron määräraha, jolla voidaan tukea viiden vesihuoltohankkeen käynnistymistä. Valiokunta pitää lisäystä erittäin tarpeellisena, mutta toteaa samalla, että tarve hankkeiden toteuttamiseen on huomattavasti esitettyä suurempi.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan äkillisen rakennemuutoksen tai vaikean työttömyyden koettelemilla alueilla on mahdollista käynnistää nopeasti myös neljä muuta vesihuoltohanketta. Valtion osuus näistä alueellista vesihuoltoa kehittävästä ja viemäriverkostoja haja-asutusalueille laajentavista hankkeista on noin 7 miljoonaa euroa. Laskennallisen työllisyysvaikutuksen arvioidaan olevan noin 200 henkilötyövuotta.

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2012 vp

60. Metsätalous

44. *Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)*

Momentille esitetään 5 000 000 euron lisäystä. Momentin määräraha nousee siten 67 230 000 euroon.

Valiokunta pitää nuoren metsän kunnostustöihin esitettävää lisämäärärahaa myönteisenä. Kuluvana vuonna Kemera-varoista osoitetaan tukea nuoren metsän kunnostustöihin noin 131 000 hehtaarille; tästä hieman yli puolet on taimikon hoitoa. Kansallisessa metsäohjelmassa nuoren metsän kunnostustöiden tavoitteeksi on asetettu yhteensä 280 000 hehtaaria vuodessa.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että saadun selvityksen mukaan momentin määrärahat ovat kesän aikana loppumassa useista metsäkeskuksista. Tämä johtuu osin siitä, että vuodelta 2011 siirtyi kuluvalle vuodelle metsänhoitotöiden ja energiapuun korjuun maksuksia noin 17 miljoonaa euroa.

Rahoitusvajetta ja tilanteen epäselvyyttä lisää osaltaan myös uuden pienpuun energiatuen käsittelyn viivästyminen komissiossa. Maa- ja metsätalousministeriön mukaan uusi, käynnissä olevien neuvotteluiden mukaisesti muotoutuva tukijärjestelmä voisi olla käytössä aikaisintaan vuoden 2013 alusta. Koska järjestelmä ei näytä toteutuvan vuoden 2012 aikana, ei myöskään pienpuun energiatuki -momentille (mom 30.60.47) osoitettu 17 miljoonan euron määräraha tule käytetyksi kuluvana vuonna.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että pienpuun energiatukijärjestelmä selkiytyy mahdollisimman pian alan toiminnan käynnistämiseksi täysimääräisesti. Ratkaisu pitää olla pitkäjänteisesti toteuttavissa, jotta toimijat saavat varmuuden tulevasta toimintaympäristöstä. Ratkaisujen viivästyminen vähentää sekä hoitotöitä että investointipäätöksiä.

Tilanteen selkeyttämiseksi ja alan yritysten toiminnan helpottamiseksi käsiteltävän momentin määrärahaa tulee lisätä. Näin voidaan kattaa Kemera-tuen mukaiset energiapuunkorjuun ja hakeuksen tukitarpeet sekä turvata toiminnan jatkuvuus. Määrätietoisilla toimenpiteillä on tärkeä merkitys Kansallisen metsäohjelman, METSO-ohjelman ja energiapoliittisten linjausten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. *Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille lisätään 12 miljoonaa euroa, josta on tarkoitus käyttää 6,3 miljoonaa euroa Suomen ja Venäjän välisten rajanylityspaikkojen kehittämiseen. Määräraha on osa laajempaa toimenpidekokonaisuutta, jolla edistetään rajatarkastuspisteiden toimivuutta sekä rajaliikenteen sujuvuutta. Tie- ja liikennejärjestelyjä parannetaan Imatran, Nuijamaan, Niiralan, Vartiuksen ja Vainikkalan

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2012 vp

rajanylityspaikoilla, joihin liittyvien kunnostustoimien kustannukset ovat noin 23 miljoonaa euroa. Budjettirahoituksen lisäksi hanketta rahoitetaan Suomen ja Venäjän välistä rajayhteistyötä edistävästä ENPI-ohjelmasta, jonka tuki on noin 15 miljoonaa euroa. Rajanylityspaikkojen kunnostustoimet on tarkoitus toteuttaa vuosina 2012—2014, ja toimenpidekokonaisuuteen sisältyy myös Rajavartiolaitoksen ja Tullin toimintaa parantavia hankkeita.

Määrärahalisäyksestä on tarkoitus käyttää 5 miljoonaa euroa Nuijamaan rekkakaistan rakentamiseen, mikä osaltaan parantaa rajaliikenteen toimivuutta ja turvallisuutta.

Valiokunta pitää hallituksen esitystä erittäin tärkeänä ja perusteltuna, sillä Suomen ja Venäjän välinen henkilö- ja tavaraliikenne on kasvanut voimakkaasti. Tänä vuonna Suomen ja Venäjän välisen rajan arvioidaan ylittävän noin 12 miljoonaa henkilöä ja rajanylitysten määrän arvioidaan nousevan 20 miljoonaan jo vuonna 2018. Jotta kasvava liikenne pystytään hoitamaan mahdollisimman tehokkaasti, on rajaviranomaisten voimavarat turvattava ja niiden toimintaa edelleen kehitettävä. Samalla on keskeistä, että rajanylityspaikkojen tie- ja liikennejärjestelyjä ja liikenteen sujuvuutta parannetaan.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille lisätään 24 miljoonaa euroa, joka osoitetaan erityisesti taloudellisen kasvun ja työllisyyden lisäämiseen. Määrärahaa suunnataan mm. työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen ja työllistämiseen yksityiselle sektorille, kunnille ja kuntayhtymille. Myös EU:n rakennerahasto-ohjelmien toimenpiteiden määrää nostetaan.

Määrärahan korotus on perusteltu ja tarpeellinen, sillä työttömien työnhakijoiden määrä arvioidaan ennakoitua suuremmaksi. Työ- ja elinkeinoministeriön huhtikuussa julkaiseman työmarkkinaennusteen mukaan keskimääräisen työttömyysasteen arvioidaan olevan tänä vuonna 7,7 prosenttia, mutta epävarman talouskehityksen vuoksi tilanne saattaa heikentyä loppuvuoden aikana. Talousnäkymät vaihtelevat kuitenkin toimialoittain, ja esim. teollisuudessa on suuria toimialakohtaisia eroja.

Valiokunta korostaa toimia, joilla vähennetään etenkin nuorten alle 25-vuotiaiden työttömyyttä sekä pitkäaikaistyöttömyyttä ja joilla puututaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa työttömyyden pitkittymiseen. Pitkään jatkunut työttömyys lisää syrjäytymisen riskiä työmarkkinoilta ja yhteiskunnasta ja vaikeuttaa entisestään työllistymistä. Nuorten työttömien määrä on edelleen huolestuttavan korkea; maaliskuun lopulla alle 25-vuotiaita työttömiä oli lähes 30 000. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut, ja sen ennakoitaan kasvavan vuoden loppuun mennessä jo 65 000:een; näistä noin puolella yhtäjaksoinen työttömyys on kestänyt yli kaksi vuotta.

Valiokunta pitää myös tärkeinä toimenpiteitä, joilla edistetään korkeasti koulutettujen ja koulutuksessa olevien työllistymistä. Korkeasti koulutettujen työttömyyden vähentäminen edellyttää

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2012 vp

jo olemassa olevien työllistämistoimien sekä työharjoittelun tehostamista, mutta myös uusien ja ennakkoluulottomien toimintamallien käyttöönottoa. Valiokunnan mielestä on esim. selvitettävä mahdollisuudet laajentaa työllisyyskoulutuksen ja työharjoittelun käyttöä kansainvälisessä toiminnassa ulkomailla siten, että se olisi osa Suomen viennin edistämiseen tähtäviä toimia. Suomessa on ulkomailla paljon teknologista ym. osaamista vaativia hankkeita ja projekteja, joissa korkeasti koulutettujen osaamista voidaan hyödyntää. Korkeasti koulutettujen työllistymiseksi tarvitaan kaiken kaikkiaan räätälöityä ja työelämälähtöistä koulutusta, joka vastaa käytännön tarpeita ja luo siten edellytykset työllistymiseen.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksessä ehdotetaan määrärahoihin 224 231 000 euron lisäystä, tuloarvioihin (pl. nettolainanotto ja velanhallinta) 96 500 000 euron lisäystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 127 731 000 euron lisäystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinainen talousarvio ja lisätalousarvio huomioon ottaen 52 741 728 000 euroa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että ehdotus vuoden 2012 lisätalousarvioksi hyväksytään hallituksen esityksen mukaisena,

että lisätalousarvioaloitteet LTA 1—11/2012 vp hylätään ja

että lisätalousarviota sovelletaan 21 päivästä toukokuuta 2012 alkaen.

Helsingissä 11 päivänä toukokuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kimmo Sasi kok
varapuheenjohtaja Pentti Kettunen ps
jäsen Leena Harkimo kok (osittain)
jäsen Timo Kalli kesk
jäsen Sampsa Kataja kok (osittain)
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Matti Saarinen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Jouko Skinnari sd
jäsen Osmo Soininvaara vihr
jäsen Kauko Tuupainen ps
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Esko Kurvinen kok

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2012 vp

varajäsen Marjo Matikainen-Kallström kok (osittain)
varajäsen Riitta Myller sd (osittain)
varajäsen Raimo Piirainen sd (osittain)
varajäsen Leena Rauhala kd
varajäsen Eero Reijonen kesk
varajäsen Anne-Mari Virolainen kok
varajäsen Tuula Väättäinen sd

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Marjo Hakkila
tutkija Ulrica Gabrielsson

**Valiokunnan mietintö VaVM 9/2012 vp
Vastalause kesk**

VASTALAUSE

Yleisperustelut

Keskusta tunnistaa taloudellisen tilanteen vakavuuden. Euroalueen kriisi ja uhkaava vakava taantuma asettavat Suomelle ja Suomen valtiontaloudelle erityisiä haasteita.

Keskustan eduskuntaryhmä esitti viime syksynä vaihtoehtonsa Kataisen hallituksen tämän vuoden budjettiin.

Keskustan esitys perustui kolmeen asiaan:

- Keskustan vaihtoehto oli vastuullisempi ja taloutta tasapainottavampi. Valtio olisi ottanut vaihtoehdossamme joka päivä vähintään miljoona euroa vähemmän velkaa kuin Kataisen hallitus. Se on vastuullista, sillä velka on siirretty veronkorotus.
- Keskustan vaihtoehto oli työllistävämpi. Suomi ei selviä talouden haasteista ilman talouden kasvua, yrittäjyyttä ja uusia työpaikkoja. Tarvitsemme vuosikymmenen loppuun saakka ulottuvan kasvuohjelman.
- Keskustan vaihtoehto oli sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisempi. Kataisen hallitus on jakamassa kansaa kahtia muun muassa kuntauudistuksellaan. Se on leikkaamassa sieltä, missä eläminen on jo nyt vaikeampaa. Kataisen hallitus lupaa hyvää heille, joilla menee jo valmiiksi hyvin.

Keskusta tulee esittelemään omaa Kataisen hallituksen talouspolitiikalle vaihtoehtoja linjaansa menokehysten yhteydessä. Kataisen hallituksen toimet ovat riittämättömiä mm. yrittäjyyden ja uusien työpaikkojen synnyttämiseen, yhteiskunnan keskeisen infrastruktuurin turvaamiseen sekä sisäisen turvallisuuden takaamiseen.

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

60. Metsätalous

44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)

Kataisen hallituksen sitoumusten ja tekojen räikeä ristiriita näkyy tavoitteessa uusiutuvan energian osuuden nostamisessa 38 prosenttiin ja energiatuotannon monipuolistamisessa. Pienpuun energiatukijärjestelmän toteutumattomuuden vuoksi keskusta vaatii pienpuun energiatukeen varattujen 17 miljoonan euron siirtämistä käytettäväksi kokonaisuudessaan KEMERA-järjestelmän kautta. Kansantaloudellinen etumme vaatii KEMERAn rahoituksen turvaamista, jotta tulevinakin vuosikymmeninä markkinoille tulevan raaka-ainetarjonnan määrä ja laatu saavuttavat tarvittavan tason.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.60.44 otetaan lisäyksenä 12 000 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2012 vp
Vastalause kesk

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2012 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin.

Helsingissä 11 päivänä toukokuuta 2012

Timo Kalli kesk
Mika Lintilä kesk
Esko Kiviranta kesk
Eero Reijonen kesk

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2012 vp

LIITE: Lisätalousarvioaloitteet

- Lisätalousarvioaloite LTA 1/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Valtion velkaantumisen hallitseminen ja kriisitietoisuuden lisääminen (15.05.01)
- Lisätalousarvioaloite LTA 2/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Määrärahan osoittaminen Kolarin radan liikennejärjestelyiden parantamiseen (31.10.20)
- Lisätalousarvioaloite LTA 3/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Määrärahan osoittaminen Tanhuan tien peruskorjaukseen (31.10.20)
- Lisätalousarvioaloite LTA 4/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Määrärahan osoittaminen Martti—Tulppio-tien peruskorjaukseen (31.10.20)
- Lisätalousarvioaloite LTA 5/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Määrärahan osoittaminen Nellimin tien peruskorjaukseen (31.10.20)
- Lisätalousarvioaloite LTA 6/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Määrärahan osoittaminen Kitilän Kaukosen sillan peruskorjaukseen (31.10.20)
- Lisätalousarvioaloite LTA 7/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Kaivoskunnille kohdennettavan louhintamaksun käyttöönotto (32.20)
- Lisätalousarvioaloite LTA 8/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Määrärahan osoittaminen nuorten todellisen yhteiskuntatakuun toteuttamiseen (32.30.51)
- Lisätalousarvioaloite LTA 9/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Määrärahan osoittaminen valtion tukityöllistämisen kohdentamiseksi erityisesti vaikeimmille työttömyysalueille (32.30.51)
- Lisätalousarvioaloite LTA 10/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Määrärahan osoittaminen kolmannelle sektorille erityisesti työttömien yhdistysten toiminnan turvaamiseen (32.30.51)
- Lisätalousarvioaloite LTA 11/2012 vp Markus Mustajärvi vr: Määrärahan osoittaminen Urho Kekkosen, Lemmenjoen ja Pyhä-Luoston kansallispuistojen infrastruktuurin kehittämiseen sekä työvoiman palkkaamiseen (35.10.52)